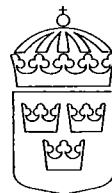

Regeringens skrivelse

1992/93:224

med redogörelse för den svenska
krigsmaterielexporten år 1992

Skr.
1992/93:224

Regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 25 mars 1993 samt överlämnar en i utdraget angiven redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten år 1992.

På regeringens vägnar

Carl Bildt

Ulf Dinkelspiel

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 25 mars 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Hörnlund, Svensson, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Odell, Lundgren, Ask

Föredragande: statsrådet Dinkelspiel

Skrivelse med redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten år 1992

Den svenska tillverkningen, försäljningen och exporten av krigsmateriel kontrolleras av statsmakterna.

En ny krigsmaterielagstiftning trädde i kraft den 1 januari 1993 då lagen (1992:1300) om krigsmateriel och förordningen (1992:1303) om krigsmateriel ersatte tidigare författningar i ämnet. Denna redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten som avser år 1992 grundas emellertid på den tidigare lagstiftningen.

Tidigare lagstiftning

Tillverkning och tillhandahållande av krigsmateriel har reglerats genom lagen (1983:1034) om kontroll över tillverkningen av krigsmateriel, m.m. (tillverkningslagen, ändrad senast 1991:1896) och förordningen (1983:1036, ändrad senast 1989:565) i samma ämne.

I tillverkningslagen föreskrevs att tillverkning av krigsmateriel inte får ske utan regeringens tillstånd. Vidare krävdes tillstånd för att försälja, utbjuda mot vederlag eller förmedla krigsmateriel, uppfinning avseende krigsmateriel och metod för framställning av sådan materiel.

För utövande av kontroll över tillverkning och försäljning av krigsmateriel inrättades år 1935 Krigsmaterielinspektionen (KMI), som numera finns inom Utrikesdepartementets handelsavdelning. Berörda företag är skyldiga att till KMI avge deklARATIONER rörande bl.a. import och försäljning av krigsmateriel. År 1988 infördes även en rapporteringsskyldighet beträffande utdrag som lämnats åt någon annan att tillverka krigsmateriel.

På grundval av redovisningen från de krigsmaterielproducerande företagen upprättar KMI statistik. En sammanställning av materialet görs årsvis.

I Sverige råder sedan länge ett förbud mot utförelse av krigsmateriel utan regeringens tillstånd.

Regler om krigsmaterielexport fanns i lagen (1988:558) om förbud mot utförelse av krigsmateriel, m.m. (utförelselagen) och dithörande förordning (1988:561 ändrad senast (1989:566)).

Enligt utförelselagen krävdes tillstånd för utförelse av varor som utgör krigsmateriel. Tillstånd krävdes vidare för att till någon utom riket upplåta eller överlåta tillverkningsrätt avseende krigsmateriel samt att utveckla krigsmateriel åt någon i utlandet.

Tillstånd enligt utförsellagen krävdes även, med vissa undantag, för att inom riket bedriva militärt inriktad utbildning av utländska medborgare.

Enligt utförsellagen och förordningen var tillverkare av krigsmateriel skyldiga att kvartalsvis redovisa den marknadsföring de bedriver utomlands. Underrättelse måste även lämnas till regeringen senast fyra veckor innan ett anbud lämnats till, eller ett avtal ingåtts med, någon i utlandet beträffande försäljning eller annat tillhandahållande av krigsmateriel eller upplåtelse eller överlåtelse av tillverkningsrätt avseende krigsmateriel.

Beslut i ärenden om dispens från utförselbudet fattas av regeringen. Regeringsärendena bereds av KMI. Nära samråd sker därvid med Utrikesdepartementets politiska avdelning, Försvarsdepartementet och i vissa fall med Näringsdepartementet. Utrikeshandelsministern har bemyndigats att pröva utförselärenden som inte avser utförsel i större omfattning eller i övrigt inte är av större vikt.

Riksdagen fastställde år 1971 (prop. 1971:146, bet. 1971/72:UU 21, rskr. 1971/72:343) riktlinjerna för tillståndsprövningen. Riktlinjerna bekräftades sedermera genom godkännandet av proposition med förslag till lag om förbud mot utförsel av krigsmateriel, m.m. år 1982 (prop. 1981/82:196, bet. 1981/82:UU 26, rskr. 1981/82:345).

Från den 1 januari 1993 gällande lagstiftning och regler

Den lagstiftning för vilken jag nyss redogjort har, som jag inledningsvis nämnde, den från 1 januari 1993 ersatts av lagen (1992:1300 med tillhörande förordning 1992:1303) om krigsmateriel. I propositionen 1991/92:174 föreslog regeringen den nya lagstiftningen på grundval av en genomgripande översyn av krigsmaterielexporten. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 1992/93:UU1, rskr. 1992/93:61).

Den nya krigsmaterielagen bygger i allt väsentligt på den tidigare gällande lagstiftning liksom på tidigare praxis och innebär bl.a. dessutom en utvidgning av krigsmaterielbegreppet i två klasser, krigsmateriel för strid resp. övrig, dvs. ej förstörelsebringande, krigsmateriel. Bestämmelser om vad som innefattas i de två kategorierna krigsmateriel finns i den nya krigsmaterieförordningen.

Enligt det nya regelverket skall i den utrikespolitiska bedömningen större uppmärksamhet läggas vid mottagarlandets respekt för mänskliga rättigheter. Vidare skärps lagstiftningen så att ett svenskt företag får ingå avtal om utlandssamarbete på krigsmaterielområdet endast efter regeringens tillstånd. Vid avtal om utlandssamarbete skall regeringen i högre grad beakta Sveriges försvarspolitiska behov. Med hänsyn till den utvidgade klassificeringen av krigsmateriel tillämpas olika riktlinjer för utförsel av krigsmateriel för strid resp. för övrig krigsmateriel.

Krigsmaterielexporten under 1993 sker enligt dessa nya regler, vilket kan förutses påverka kommande års redogörelser. Den nya klassificeringen, som innebär att fler produkter betraktas som krigsmateriel, kommer att innebära en statistisk ökning av den svenska exporten. Ökningen kan bli i storleksordningen upp till 1 miljard kronor, huvudsakligen avseende materiel som tidigare ej betraktades som krigsmateriel.

Det är inte möjligt att utforma riktlinjer för tillståndsprövningen så att alla svårigheter i tillämpningen kan undanröjas. Det är därför naturligt att prövningen av de enskilda tillståndsärendena tillmäts särskild betydelse. Enligt 10 kap. 6 § regeringsformen skall regeringen i utrikesärenden av större vikt överlägga med utrikesnämnden före avgörandet, om så kan ske. Vissa utförelseärenden rörande krigsmateriel är av sådan art att överläggning med nämnden skall äga rum. Även om sådana överläggningar inte bedöms erforderliga, har det likväl ansetts önskvärt att prövningen av vissa enskilda dispensärenden ges en bredare förankring. Riksdagen beslutade år 1984 på grundval av propositionen (prop. 1984/85:82) om ökad insyn och samråd i frågor som rör krigsmaterielexport, att en rådgivande nämnd i krigsmaterielexportfrågor skulle inrättas (bet. 1984/85:UU 5, rskr 1984/85:61).

Nämnden, som består av sex ledamöter tillsatta på parlamentarisk grund, inledde sin verksamhet i februari 1985. Den höll år 1992 tio sammanträden. Nämnden har till uppgift att lämna råd i enskilda krigsmaterielexportfrågor. Nämnden sammanträder på kallelse av krigsmaterielinspektören som också leder sammanträdena. Det ankommer på inspektören att redovisa samrådet för det föredragande statsrådet.

Alla principiellt viktiga ärenden görs till föremål för samråd inom nämnden. Dess månatliga sammanträden ger ledamöterna en fortlöpande insyn i regeringens handläggning av krigsmaterielexportärendena. Nämnden ersätter dock inte utrikesnämnden i sådana ärenden som regeringen enligt regeringsformen har att överlägga med utrikesnämnden om.

För att bistå krigsmaterielinspektören med beredning av ärenden rörande klassificering av krigsmateriel inrättades år 1984 ett särskilt tekniskt-vetenskapligt råd med företrädare för flera olika institutioner, som äger kunskap om teknologins tillämpning på civila resp. militära områden. Under år 1992 höll rådet fem sammanträden.

I enlighet med statsmakternas beslut år 1984 har regeringen varje år sedan år 1985 lämnat riksdagen en skrivelse med redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten. Härigenom förses riksdagen med en samlad information om krigsmaterielexporten samtidigt som underlag ges för en bredare allmän debatt. Inom KMI har nu utarbetats en redogörelse avseende år 1992. Redogörelsen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

Av redovisningen framgår bl.a. att värdet av svenska tillverkares faktiska krigsmaterielexport under år 1992 uppgick till 2 753 milj. kr. mot 2 705 milj. kr. under år 1991. I fasta priser innebär detta en ökning med 1,8 %. Värdet av krigsmaterielexporten för 1992 ligger därmed på den nivå som förelåg under den första delen av 1980-talet.

Utförelsetillstånd för försåld krigsmateriel har under år 1992 lämnats till ett värde av 3 360 milj. kr. jämfört med 2 559 milj. kr. under år 1991. Detta innebär räknat i fasta priser en ökning med 31 %. År 1991 skedde en minskning med 17 % i förhållande till värdet av utförelsetillstånd som meddelats under år 1990.

En särskild handbok utgavs av KMI i december 1988 till ledning för dem inom försvarsindustrin och hos statliga myndigheter som har befattning med

ärenden rörande tillverkning och utförelse av krigsmateriel. En med hänsyn till den nya lagstiftningen reviderad upplaga kommer att ges ut i april 1993. Handboken redovisar gällande regelverk och handläggningsordning för tillståndsärenden.

FN:s generalförsamling har i december 1991 antagit en resolution som anmodar medlemsländerna att redovisa såväl sin import som sin export av vissa kategorier av tyngre konventionella vapen. Härigenom torde öppenheten i fråga om internationella vapenöverföringar komma att öka i väsentlig grad.

Krigsmaterielinspektionen har i samråd med försvarets myndigheter för år 1992 sammanställt de uppgifter som i enlighet med den nyss nämnda FN-resolutionen kommer att överlämnas till FN:s generalsekreterare före den 30 april 1993.

Sedan 1990 har regeringens redogörelse om krigsmaterielexporten överlämnats till FN i engelsk översättning. Även årets redogörelse kommer att överlämnas till FN som ett led i vår strävan efter ökad öppenhet på detta område.

I europeiska säkerhetskonferensen ESK:s säkerhetsforum deltar Sverige i ett motsvarande arbete för att öka öppenheten om vapentransfereringar i Europa.

Jag hemställer att regeringen

dels bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad jag har anfört i det föregående,

dels till riksdagen överlämnar redogörelsen för den svenska krigsmaterielexporten år 1992.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar i enlighet med hans hemställan.

Allmän bakgrund

Krigsmaterielinspektionen (KMI) följer utvecklingen av marknadsföringen, försäljningen och exporten av krigsmateriel från Sverige. De företag som har tillstånd att bedriva verksamhet på krigsmaterielområdet – för närvarande omkring 170 företag, varav ett nittiotal är aktiva – är skyldiga att lämna redovisning i olika hänseenden till KMI. Detta material jämte uppgifter som inspektionen tar fram på annat sätt analyseras och bearbetas inom KMI. I propositionen (prop. 1984/85:82) om ökad insyn och samråd i frågor som rör krigsmaterielexport uttalade regeringen sin avsikt att varje år lämna riksdagen en redogörelse för den svenska krigsmaterielexporten. Föreliggande redogörelse avser den svenska krigsmaterielexporten år 1992.

Utförelsetillstånd

Antalet inkomna utförelseärenden har under senare år varierat mellan 1500 och 2300. Den övervägande delen av dessa har gällt utförelse av reservdelar, enstaka vapen och annan krigsmateriel av begränsat värde.

Beslut om utförelsetillstånd fattas av regeringen. I ärenden som inte avser utförelse i större omfattning eller i övrigt inte är av större vikt får det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om utförelse av krigsmateriel pröva frågor om sådant tillstånd. Som framgår av tabell 1 fattades år 1992 regeringsbeslut i utförelseärenden som sammantaget utgjorde 98 % av det totala värdet av givna tillstånd för försäljning. Uppgifterna om antalet regeringsbeslut innefattar beslut som avser utförelse för försäljning liksom vissa andra ändamål (reparation, demonstration m.m.).

Tabell 1. Utförelsebevis för försåld krigsmateriel under åren 1985–1992

År	Totalt värde milj. kr.	Härav reg. beslut milj. kr.	% av total- värdet	Antal reg.beslut
1985	3 120	3 030	97	182
1986	4 262	4 151	97	226
1987	5 383	5 320	99	285
1988	6 405	6 333	99	380
1989	7 247	7 100	98	312
1990	2 980	2 912	98	328
1991	2 559	2 511	98	350
1992	3 360	3 287	98	241

Av tabell 2 nedan framgår att det sammantagna värdet av beviljade utförseltillstånd beräknat i fasta priser ökat under år 1992 med 31 %.

Tabell 2. Utförselbevis för försäld krigsmateriel under åren 1985–1992 i löpande priser och i 1985 års prisnivå¹ jämte den procentuella värdeförändringen

År	Värdet i löpande priser milj. kr.	Värde i 1968 års priser milj. kr.	Värdeförändring %
1985	3 120	746	+ 31
1986	4 262	980	+ 31
1987	5 383	1 194	+ 22
1988	6 405	1 366	+ 14
1989	7 247	1 455	+ 6
1990	2 980	578	- 60
1991	2 559	478	- 17
1992	3 360	628	+ 31

¹ Vid prisomräkningen har SCB:s exportindex för verkstadsprodukter använts.

Faktiska leveranser

KMI:s utförselstatistik grundar sig på de uppgifter som redovisas av exportföretagen rörande värdet av levererad materiel.

Tabell 3 visar värdet i miljoner kronor av svensk krigsmaterielexport under den senaste tioårsperioden såväl i löpande priser som i 1968 års prisnivå. Av tabellen framgår även krigsmaterielens andel av Sveriges totala varuexport. Värdena fr.o.m. år 1988 avser export från samtliga krigsmaterieltillverkare. Utförsel av jakt- och sportskyttmateriel från vapenhandlare till enskilda personer liksom till vapenhandlare, som tidigare ingick i totalbeloppet, redovisas sedan år 1988 separat. Under år 1992 rapporterades till KMI sådan utförsel till ett sammanlagt värde av ca. 1,6 milj. kr.

Tabell 3. Värdet av svensk krigsmaterielexport under åren 1983–1992 i löpande priser och 1968 års prisnivå², m.m.

År	Sveriges totala varuexport (löp. priser) milj. kr.	Krigsmaterielexport			
		löpande priser milj. kr.	andel av totala exporten %	1968 års priser milj. kr.	värdeförändring %
1983	210 310	1 658	0,79	444	- 7,7
1984	242 500	2 178	0,90	554	+ 24,8
1985	259 985	2 137	0,82	511	- 7,8
1986	265 100	3 243	1,22	746	+ 46,0
1987	281 433	4 427	1,57	981	+ 31,5
1988	304 782	6 155	2,02	1 313	+ 34,0
1989	332 580	6 005	1,81	1 206	- 8,1
1990	339 850	3 327	0,98	645	- 46,5
1991	332 779 ³	2 705	0,81	505	- 21,7
1992	326 008 ⁴	2 753	0,84	514	+ 1,8

² Vid prisomräkningen har SCB:s exportindex för verkstadsprodukter använts.

³ Uppgiften om Sveriges totala varuexport för 1991 har i årets sammanställning korrigerats enligt senare uppgifter från SCB. Korrigeringen innebär ingen ändring av uppgiften om krigsmaterielexportens andel härav.

⁴ Preliminär uppgift.

Krigsmaterielens andel av Sveriges totala varuexport för år 1992 uppgår till 0,84%, mot 0,81 % för år 1991. Genomsnittssiffran för den senaste tioårsperioden är 1,18%.

Förändringar från ett år till ett annat ger inte underlag för några mer långsiktiga bedömningar av utvecklingstendenser. Den avsevärda minskningen av exporten, såväl i absoluta tal som i fasta priser, som skedde under 1989-91 har vänts. Värdepåsligt ligger emellertid exporten kvar vid den nivå som förelåg under den första delen av 1980-talet.

En jämförelse av tabellerna 1, 2 och 3 ovan visar, att det sammantagna värdet av beviljade utförelsetillstånd under ett år kan skilja sig avsevärt från värdet av faktiska leveranser under samma år. Detta beror på att givna utförelsetillstånd ofta avser utförelse som sträcker sig över flera kalenderår, liksom på att tillstånd i vissa fall ej utnyttjas helt.

I tabell 4 nedan redovisas krigsmaterielexporten fördelad på de sexton olika materielkategorierna i krigsmaterielförteckningen.

Tabell 4. Värdet av svensk krigsmaterialexport i milj.kr. under åren 1989-1992 fördelat på krigsmaterielförteckningens huvudområden

	1992	1991	1990	1989
1. Handeldvapen m.m.	-	2	2	1
2. Artilleripjäser m.m.	223	206	634	1 747
3. Ammunition m.m.	289	394	1 008	1 662
4. Robotar, torpeder, minor m.m.	1 166	1 586	799	1 294
5. Materiel för stridsledning m.m.	267	155	334	399
6. ABC-stridsmateriel m.m.	-	-	-	-
7. Sprängämnen m.m.	71	77	149	102
8. Fartyg m.m.	490	-	-	4
9. Luftfartyg m.m.	129	158	188	384
10. Fordon	11	50	130	272
11. Materiel för strålning m.m.	-	-	-	-
12. Fotomateriel	-	-	-	-
13. Hjälm m.m.	-	-	-	2
14. Bromateriel	-	-	-	-
15. Övningsmateriel	75	63	65	20
16. Maskiner, verktyg m.m.	32	14	18	118
SUMMA	2 753	2 705	3 327	6 005

Till redovisningen av exporten år 1992 som framgår av tabell 4 kan följande preciseringar göras till vissa produktområden. Inom grupp 2 (artilleripjäser m.m.) har utförelsen till ca 60 % av värdet avsett luftvärnspjäser inkl. reservdelar, och till drygt 30 % pansarvärnsvapen inkl. pansarskott. Grupp 3 (ammunition m.m.) omfattar ammunition till såväl handeldvapen som grovkalibriga vapen. Utförelsen under denna kategori har till ca 60 % avsett pansarvärnsammunition. Inom grupp 4 (robotar, torpeder, minor m.m.) har utförelsen till ca 60 % av värdet utgjorts av robotar inkl. reservdelar och tillhör till sådan materiel, varav till ca två tredjedelar pansarvärns- och luftvärnsrobotar.

Geografisk fördelning

Den i föregående tabeller redovisade totala omfattningen av krigsmaterielexporten och dess uppdelning på olika huvudområden kompletteras i följande sammanställningar av en redovisning av exportens fördelning, dels på skilda regioner under år 1992 jämfört med den senaste femårsperioden (tabell 5), dels på enskilda länder under åren 1990, 1991 och 1992 (tabell 6).

Sammanställningen ger för handen, att Europas andel av den svenska krigsmaterielexporten visat en växande tendens (1992 ca. 70 %), medan andelen för Asien minskat kraftigt (1992 ca. 5 %). Australien har vidare tillkommit som en viktig mottagare (1992 ca. 17 %).

Skr. 1992/93:224
Bilaga

Tabell 5. Krigsmaterielexportens fördelning på regioner i procent av värdet under åren 1987-1992

	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Västeuropa	42	33	42	52	81	68
Nordamerika	14	11	10	8	12	8
Sydamerika	4	6	3	1	0	1
Asien	38	50	44	37	6	5
Afrika	2	0	0	0	0	0
Australien	0	0	0	2	1	17
Antal länder	40	38	36	33	36	40

Tabell 6. Exporten av krigsmateriel i tusental kronor år 1990–1992 fördelad på länder

Skr. 1992/93:224
Bilaga

	1992	1991	1990
Amerikas Förenta Stater	169 636	233 028	253 788
Andorra	83 ⁵	92 ⁵	–
Argentina	52 ⁵	178	–
Australien	473 383	14 938	50 693
Belgien	94 429	221 048	2 293
Botswana	–	45 ⁵	–
Brasilien	9 626	2 867	36 524
Canada	67 010	96 048	19 003
Danmark	123 176	182 008	132 718
Finland	523 516	453 554	296 711
Frankrike	11 083	28 343	6 023
Gabon	–	–	14
Ghana	–	–	2 790
Grekland	121	–	129
Hongkong	127 ⁵	–	107 ⁵
Indien	6 138	29 517	1 117 150
Indonesien	3 998	1 782	–
Irland	128	41	301
Island	32 ⁵	67 ⁵	36 ⁵
Italien	7 819	9 218	14 308
Japan	26 408	6 136	34 485
Jugoslavien	–	–	53 477
Luxemburg	–	46	–
Malaysia	64 880	47 577	3 640
Mauritius	48 ⁵	75 ⁵	67 ⁵
Mexico	120	–	–
Namibia	445 ⁵	49 ⁵	–
Nederländerna	132 966	218 669	201 021
Nepal	91	15 133	–
Norge	589 484	617 043	477 098
Nya Zeeland	106	4 560	5 704
Pakistan	2 858	3 680	4 316
Portugal	114	278	4 632
Schweiz	9 035	13 873	30 330
Singapore	21 363	59 727	66 100
Spanien	2 446	5 993	53 508
Storbritannien	51 322	48 538	52 969
Thailand	115	–	–
Tjeckoslovakien	405 ⁵	–	–
Tunisien	11 933	219	2 483
Tyskland	37 262	163 239	201 422
Ungern	39 ⁵	57 ⁵	–
Uruguay	11 028	–	–
Venezuela	685	30	79
Österrike	299 691	226 741	203 183
Summa	2 753 205	2 704 467	3 327 072

⁵ Endast utförsel av finkaliberammunition.

Under år 1992 omfattade svenska tillverkares krigsmaterielexport leveranser till 40 länder. Till 16 av dessa understeg exportvärdet 1 milj. kr. Avseende 8 mottagare år 1992 har exporten utgjorts endast av finkaliberammunition.

Det kan noteras att 34 % av den samlade utförseln under år 1990 avsåg export till ett land, nämligen Indien. Denna export dominerades i sin tur av AB Bofors leveranser av fälthaubitssystem. I takt med att dessa leveranser fullföljts har Indiens andel av totalexporten fortsatt att minska, och utgjorde under år 1992 endast drygt 0,3 %. Den regionala fördelningen av exporten har förskjutits så att länderna i Europa och Nordamerika samt Australien kommit att utgöra de helt dominerande mottagarna av svensk krigsmateriel under år 1992.

Upplåtelse av tillverkningsrättigheter m.m.

Under år 1992 har sex tillstånd lämnats till upplåtelse av tillverkningsrättigheter utom riket. De har avsett tillverkning i Amerikas Förenta Stater (två tillstånd), Canada, Finland, Japan resp. Norge. Två tillstånd har lämnats att utveckla krigsmateriel för annans räkning.

Prövningen av ärenden rörande licenser eller utveckling för annans räkning sker på samma sätt som när det gäller export av materielen som sådan. Förutom den prövning som föregår varje tillstånd till export av krigsmateriel görs en genomgång av relevanta delar av licens- eller utvecklingsavtalet. Därvid fås särskild vikt vid frågor rörande licens- eller utvecklingsavtalets omfattning, dess utsträckning i tiden, reexportklausuler m.m.

Regeringen har med stöd av utförsellagen föreskrivit en skyldighet för företag som upplåtit en tillverkningsrätt avseende krigsmateriel till någon i utlandet att årligen redovisa huruvida upplåtelsen är i kraft samt, om möjligt, huruvida tillverkning skett på basis av denna upplåtelse.

För år 1992 gäller att 11 företag redovisat sammanlagt 80 gällande licensupplåtelser i 19 länder.

Militärt inriktad utbildning

Militärt inriktad utbildning av utländsk medborgare fick enligt utförsellagen inte bedrivas inom landet utan regeringens tillstånd, med vissa undantag. Under år 1992 har inget sådant tillstånd lämnats.

Redovisning av ägande i utländska rättssubjekt

Enligt utförsellagen skulle företag som har tillstånd att tillverka eller tillhandahålla krigsmateriel årligen redovisa uppgifter om ägande i utländska rättssubjekt som bedriver utveckling, tillverkning, marknadsföring eller försäljning av krigsmateriel.

För år 1992 gäller att 6 företag redovisat ägande i 21 utländska rättssubjekt i 12 länder.

De exporterande företagen

168 företag har tillstånd att tillverka krigsmateriel varav 35 exporterade sådan materiel under år 1992. Ca. 40 mindre företag har tillstånd att handla med jakt- och sportskyttevapen.

Den främsta exportören under år 1992 var Bofors AB som svarade för ca 50 % av krigsmaterielexporten. Bofors AB är sedan februari 1992 helägt dotterbolag till Celsius Industrier AB. Härutöver exporterade tre företag för mer än 100 milj. kr., nämligen Kockums AB, Saab Missiles AB och Saab Instruments AB.

Tre företag, nämligen Ericsson Radar Electronics AB, NobelTech Systems AB och Volvo Flygmotor AB, exporterade vardera för mellan 50 och 100 milj. kr. Sex företag exporterade för mellan 10 och 50 milj. kr. Dessa var FFV Aerotech AB, Hägglunds Vehicle AB, Norma Precision AB, SA Marine AB, Saab Military Aircraft AB och Saab Training Systems AB.

Övriga företag med en export överstigande 1 milj. kr. är Mipro AB, NobelTech Electronics AB, Norabel Pyroteknik AB, Volvo Aero Support AB och Väner Plast AB.

Tillsammans svarade dessa 22 företag för ca. 99 % av den totala svenska krigsmaterielexporten under år 1992.